

Stanisław Świerkosz

"Świeccy w Kościele :dekret soborowy o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem” : wprowadzenie w tekst - komentarz - uzupełnienia", ks. Eugeniusz Weron SAC, Paris 1970 : [recenzja]

Collectanea Theologica 41/1, 198-199

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Laloux podejmuje próbę ukazania konsekwencji płynących dla duszpasterstwa z obserwowanych przemian poszczególnych środowisk. W części dotyczącej wsi autor wskazuje na nowe potrzeby tego środowiska będące następstwem ewolucji strukturalnej wsi i idącej w ślad za nią ewolucji kulturowej, potrzeby wymagające przemyślenia raz jeszcze modelu duszpasterstwa wsi. Bogata faktograficznie jest część książki dotycząca socjologicznych aspektów rozwoju środowiska miejskiego i odpowiadających im potrzeb duszpasterskich. Współ z materiałem zawartym w rozdziałach poświęconych problematyce przekazu informacji (i jej znaczenia dla wypełnienia posłannictwa chrześcijańskiego) socjografii i socjologii praktyk religijnych, praca Laloux ułatwić może wnikliwsze i bliższe prawdy spojrzenie na aktualną sytuację religijną społeczeństwa, a także na wypracowanie adekwatnych do potrzeb form duszpasterskich.

Czytelnika polskiego zainteresować powinien także rozdział poświęcony roli chrześcijan świeckich w życiu Kościoła i całej wspólnoty narodowej.

Praca Laloux wychodzi naprzeciw szerokim zapotrzebowaniom intelektualnym i praktycznym środowiska polskich duszpasterzy. Może ona być także pomocą dla katolików świeckich, interesujących się naukami społecznymi i przemianami społeczno-kulturowymi, pod tym kątem szukających właściwego kształtu życia społeczności chrześcijańskiej w Polsce, jej uczestniczenia w dokonywujących się przemianach społecznych i kulturowych.

Książka Laloux jest podręcznikiem. Skondensowanym. Może więc spełniać taką tylko funkcję — jako narzędzie, jako zwięzłe, całościowe opracowanie, dające czytelnikowi naukowy fundament niezbędny dla dokonywania dalszych analiz. Fundament konieczny dla pogłębionej intelektualnie refleksji nad kształtującym się typem religijności właściwym cywilizacji industrialnej i post-industrialnej.

Ks. Andrzej Koprowski SJ, Warszawa

Ks. Eugeniusz WERON SAC, *Świeccy w Kościele. Dekret soborowy o apostołstwie świeckich „Apostolicam actuositatem”*. Wprowadzenie tekst — komentarz — uzupełnienia, Paris 1970, Éditions du Dialogue, s. 172.

Sobór Watykański II stwierdził nagłą potrzebę apostołstwa świeckich. Równocześnie jesteśmy świadkami, jak ludzie świeccy coraz bardziej czują się współodpowiedzialni za losy Kościoła. Sobór odczytał to jako znak widocznego działania Ducha Świętego. Ostatni sobór jest pierwszym, który zajął się świeckimi jako podmiotem apostołskiej działalności i poświęcił temu zagadnieniu osobny dokument. Prócz tego w innych dokumentach tegoż soboru sporo miejsca poświęcone jest świeckim oraz ich funkcji w Kościele. Stąd opracowanie ks. Weron a tego właśnie dekretu w formie przystępnej dla każdego, z podaniem bibliografii tego zagadnienia, przyszło w samą porę.

Książka zawiera tekst *Dekretu o apostołstwie świeckich*, poprzedzony wprowadzeniem i opatrzone obszernym komentarzem. Całość zamykają uzupełniające teksty z innych dokumentów soborowych dotyczące świeckich.

We wprowadzeniu autor zaznajamia czytelnika z historią dekretu, w której wyodrębnił dwa okresy: przygotowawczy i soborowy. Ks. Weron zwraca uwagę na rzeczywiste włączenie się świeckich w apostołstwo Kościoła, szczególnie intensywne w ostatnim stuleciu, co stało się główną przyczyną zainteresowania się nimi w auli soborowej.

Bezwzględna konieczność uczestnictwa laikatu w apostołskiej i zbawczej misji Kościoła jest zdaniem autora przewodnią i najbardziej podstawową myślą dekretu. Nie można rozłączyć powołania do chrześcijaństwa od powołania do apostołstwa. Ten porządek obiektywny znalazł swoje odzwierciedlenie w nauczaniu soborowym. *Dekretu o apostołstwie świeckich* nie można rozumieć w oderwaniu od pozostałych dokumentów, a zwłaszcza obu konstytucji

o Kościele, z którymi, jak autor ukazał we wprowadzeniu, genetycznie i treściowo jest powiązany.

Osobno zaznaczone są nowości, jakie wnosi dekret, po czym krótko omówiona została jego budowa. Po takim przygotowaniu, które doskonale spełnia swą rolę wprowadzającą, autor podaje tekst dekretu. Komentarz, po nim umieszczony, pomoże głębiej wniknąć w jego treść. Obok ogólnego omówienia myśli i wyjaśnienia sformułowań poszczególnych numerów dekretu, autor uwzględnił konkretne warunki Kościoła w Polsce. Ukazuje szczególne potrzeby i sposoby ich zaradzenia. W rozdziale wstępnym komentarza w rzeczowy sposób przedstawiona jest wielka aktualność pomocy laikatu. Autor przytacza tutaj dane statystyczne, które mówią same za siebie.

Książka przedstawia całokształt problematyki laikatu w Kościele i spełnia postawione sobie zadanie: „pomóc człowiekowi świeckiemu w poznaniu, przemyśleniu i podjęciu apostołskiego posłannictwa”.

Ks. Stanisław Świerkosz SJ, Warszawa

L'analyse du langage théologique. Le nom de Dieu. Actes du colloque organisé par le Centre International d'Etudes Humanistes et par l'Institut d'Etudes Philosophiques de Rome, Rome, 5—11 janvier 1969, wyd. Enrico Castelli, Paris 1969, Aubier Editions Montaigne, s. 528.

Mało w Polsce znane są spotkania urządzone przez prof. E. Castelli, wybitnego filozofa i kolegi uniwersyteckiego Pawła VI. Spotkania te organizowane w ramach Międzynarodowego Instytutu Studiów Humanistycznych, którego Castelli jest dyrektorem, miały na celu badania nad XVI-wiecznym humanizmem. Pierwsze tego rodzaju spotkanie odbyło się w r. 1949. Od roku 1961 w jego organizacji bierze również udział Instytut Studiów Filozoficznych, a problematyka coraz bardziej dotyczy filozofii i teologii. Tematem spotkania w roku 1961 był problem demitologizacji, w roku 1963 zagadnienie hermeneutyki i tradycji. Trzeba przy tym pamiętać, że był okres, w którym problemy te nie były jeszcze powszechnie poruszane, zwłaszcza w środowisku rzymskim. Zebrania mogły się odbywać tylko dzięki temu, że dotyczyły wyłącznie zamkniętych kręgów uniwersyteckich, ale też dlatego wywarły swój wielki wpływ na atmosferę soborową.

Obecnie biorą w nich udział wybitni przedstawiciele różnych gałęzi wiedzy (np. historii, prawa, psychologii, psychanalizy, socjologii, filozofii, teologii, egzegezy), wyznań (protestanci, prawosławni, katolicy), a także rozmaitych tendencji teologicznych, choć trzeba przyznać, że przeważają tendencje postępowe.

Mamy przed sobą akta kongresu z r. 1969, którego tematem był problem języka teologicznego i związane z tym zagadnienie imienia Bożego. Na gruby tom składa się 38 referatów, które do kwestii podchodzą z różnych aspektów, przy czym zachowany jest pewien, luźny zresztą, porządek logiczny. Problem języka religijnego i teologicznego postawiony został w czasach dzisiejszych przez teologię śmierci Boga. Jego istotę i aktualność najlepiej wśród referatów przedstawił G. G i r a d i, który stwierdził, że problem języka jest o wiele szerszy niż możliwość porozumiewania się. Niemożliwe jest oddzielenie języka od doświadczenia religijnego. Na drodze języka problem Boga doszedł do najbardziej radykalnego sformułowania: nie pyta się obecnie, czy problem ten może być rozwiązany, ale czy w ogóle posiada sens. Jeżeli się tego sensu nie odkryje, ryzykuje się najbardziej radykalny ateizm, który zagadnienia w ogóle nie stawia dlatego, że mu się to wydaje życiowo niepotrzebne. Dziś bowiem nie chodzi w pierwszym rzędzie o sens intelektualny, o poznanie Boga i myślenie o Nim, ale o sens życiowy, o przeżycie i doświadczenie Boga.